

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทราพร เกษสังข์ นางสาวอรรณภ เกษสังข์ และนางอรุณรัตน์ จันทิห์ล้า :

รายงานการวิจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา

หมู่บ้านโนนปากเลย กระบวนการแบบมีส่วนร่วม

ปีที่สำเร็จ 2555

140 หน้า

บทคัดย่อ

การวิจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษามูลนิธิหมู่บ้านโนนปากเลย กระบวนการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของชุมชน 2. ศึกษาความคาดหวังและแนวทางการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน 3. ศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้กับชุมชนและ 4. หารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้กับชุมชนหมู่บ้านโนนปากเลย ขั้นตอนของการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ขั้นเตรียม ระยะที่ 2 ขั้นดำเนินการ ระยะที่ 3 ขั้นติดตามและประเมินผล และระยะที่ 4 ขั้นสรุป การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านโนนปากเลย ชุมชนมองคุณภาพชีวิตจากด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว ตั้งแต่ 5,001 – 8,000 บาท อาชีพหลักของครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมารับจ้างชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างครอบครัวมีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน มีการทำบันทึกการใช้จ่ายภายในครอบครัว แต่ครอบครัวส่วนใหญ่ไม่มีการออม สมาชิกในครอบครัวมีโรคประจำตัว และสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่มีการทำกิจกรรมนันทนาการร่วมกัน

2. ความคาดหวังการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านโนนปากเลย โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ชุมชนมีความคาดหวังเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ตามลำดับ คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 1) โครงการคืนสิ่งแวดล้อมและอากาศให้กับชุมชน 2) โครงการจัดกิจกรรมเสริมสุขภาพ ร่างกายแข็งแรงไร้พุง 3) โครงการพอเพียงเลิกค่านิยมซื้อสินค้าตามโฆษณา 4) โครงการการลดละการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย 5) โครงการรักษาน้ำ 6) โครงการศึกษาดูงานเศรษฐกิจพอเพียง 7) โครงการส่งเสริมความรู้สุขภาพ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม 8) โครงการใช้พื้นที่ให้เกิดทรัพย์สิน

9) โครงการเพาะเห็ดเพื่อสุขภาพและรายได้ 10) โครงการพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ และ 11) โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการ และผู้สูงอายุ

3. ผลการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านสุขภาพ โครงการจัดกิจกรรมเสริมสุขภาพ ร่างกายแข็งแรง ไร้พุง คือ การออกกำลังกาย เล่นกีฬา เดินแอโรบิก เดินสูดอากาศ และเดินโดยใช้ไม้พอง โครงการกินสิ่งแวดล้อมและอากาศให้กับชุมชน ชุมชนจัดประชุมหมู่บ้านเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากร การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า การปลูกป่าทดแทน โครงการส่งเสริมความรู้สุขภาพ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการให้ความรู้เสียงตามสายของหอกระจายข่าวหมู่บ้าน วิทยุชุมชน โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ และการทำประชาคมของชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้นำโครงการที่ชุมชนเสนอ 2 โครงการ คือ โครงการกินสิ่งแวดล้อมและอากาศให้กับชุมชน ชุมชนจัดประชุมหมู่บ้านเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากร การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า การปลูกป่าทดแทน โครงการส่งเสริมความรู้สุขภาพ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการให้ความรู้เสียงตามสายของหอกระจายข่าวหมู่บ้าน วิทยุชุมชน โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ และการทำประชาคมของชุมชน และโครงการรักษาน้ำ จากการประชุมระดมความคิดให้เกิดโครงการรักษาน้ำ ชุมชนในหมู่บ้านมีการรอน้ำที่ใสแล้ว โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการ และผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมโดยการใช้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานตัวแทนจากภาครัฐ ด้านเศรษฐกิจ ชุมชนเสนอ 4 โครงการ คือ โครงการเพาะเห็ด เพื่อสุขภาพและรายได้ ดำเนินการโดยการศึกษาดูงานของตัวแทนชุมชนศึกษาดูงานการเพาะเห็ดจากศูนย์เพาะเห็ดของกลุ่มแม่บ้านหมู่บ้านผาขาว โครงการการลดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เช่น ทำรายการใช้จ่ายในแต่ละเดือน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในครอบครัวและระหว่างครอบครัวเกี่ยวกับการใช้จ่าย และโครงการศึกษาดูงานบ้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

4. รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านบ้านโนนที่ดำเนินการ พบว่า รูปแบบการพัฒนา มีดังนี้ 1) การส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ 2) การสร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักร่วมกันของคนในชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ 3) การสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม โดยการให้ความรู้ที่จัดเสียงตามสาย การจัดทำประชาคม และสร้างเป้าหมายการพัฒนาร่วมกันที่เกิดจากประชาคมของคนที่เกี่ยวข้อง 4) การอบรมให้ความรู้การส่งเสริมสุขภาพ และการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย 5) การส่งเสริมสร้างรายได้และอาชีพให้กับคนในชุมชน และ 6) การศึกษาดูงานการประกอบอาชีพ และการใช้พื้นที่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง